

Nr 66.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående ändrad löneklassplacering för vissa befattningshavare vid statens järnvägar.

(5:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Lindahl* och *Anderberg* (I: 202) och den andra inom andra kammaren av herr *Mellqvist* (II: 249), har hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om en sådan omräkning av löneturen för de tjänstehavare, som under tiden 1 juli 1948—30 juni 1952 erhållit befordran till kontorister, att i motionerna påtalade ojämnheter i löneklassplaceringen elimineras.

Till stöd för ifrågavarande yrkande anföres i motionen I: 202 följande.

Genom riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 107/1952 uppflyttades flertalet statliga befattningshavare i lönegrad. Kontorister och förste kontorister vid statens järnvägars *trafikavdelning* erhöll emellertid ingen lönegradsuppflyttning vid detta tillfälle. Dessa grupper uppflyttades en lönegrad den 1 juli 1948; kontorister från Ca 12 till Ca 13 och förste kontorister från Ca 14 till Ca 15. Nämda grupper vid statens järnvägars övriga avdelningar erhöll ej någon lönegradsuppflyttning vid denna tidpunkt men erhöll genom tjänsteförteckningsrevisionen den 1 juli 1952 uppflyttning, varigenom samtliga kontorister och förste kontorister inplacerades i 13 resp. 15 lönegraden. Vidare höjdes bottenlönegraden för manliga befattningshavare från 9 till 10 lönegraden, och inplaceringen i löneklass reglerades genom Kungl. Maj:ts kungörelse nr 491/1952, som innebar att s. k. dubbelsneddning kom att tillämpas för dem, som uppflyttats i lönegrad med stöd av beslutet vid 1952 års riksdags vårsession. Härigenom uppstod förhållandet, att de kontorister, som under perioden 1 juli 1948—30 juni 1952 erhållit befordran från 9 till 13 lönegraden, kom i ett ogynnsamt löneklassläge i relation till dem, som erhöll befordran den 1 juli 1952 och senare. De, som befordrades under nämnda period, är tidigare anställda men har oaktat detta lägre löneklass och når även slutlönen senare än de, som befordrades genom tjänsteförteckningsrevisionen. Av nedanstående exempel framgår, hur ojämnheterna verkar mellan olika tjänstehavare, som befordrats vid olika tidpunkter.

Exempel 1.

Anst.	1.1.1940	Stk 1.1.1945.....	Löneklass 10 från	1.1.1944
			» 11 »	1.1.1947
Knt	1.1.1948 (Ca 12).....		» 12 »	1.1.1947
Knt	1.7.1948 (Ca 13).....		» 13 »	1.1.1947
			» 14 »	1.1.1950

Exempel 2.

Anst.	1.1.1940	Stk 1.1.1945.....	Löneklass 10 från	1.1.1944
			» 11 »	1.1.1947
Knt	1.1.1949 (Ca 13)	.....	» 13 »	1.1.1949
			» 14 »	1.1.1952

Exempel 3.

Anst.	1.1.1940	Stk 1.1.1945.....	Löneklass 10 från	1.1.1944
			» 11 »	1.1.1947
			» 12 »	1.1.1950
Knt	1.7.1952	.....	» 14 »	1.1.1950

Exempel 4.

Anst.	1.7.1938	.....		
Eo stk	1.1.1940	.....	Löneklass 9 från	1.1.1940
Stk	1.1.1943	.....	» 10 »	1.1.1943
			» 11 »	1.1.1946
			» 12:1 »	1.1.1949
			» 12:2 »	1.1.1952
Knt	1.4.1952 (Ca 13)	.....	» 14 »	1.1.1952
			» 16:1 »	1.1.1952

Exempel 5.

Anst.	1.7.1938	.....		
Eo stk	1.1.1940	.....	Löneklass 9 från	1.1.1940
Stk	1.1.1943	.....	» 10 »	1.1.1943
			» 11 »	1.1.1946
			» 12:1 »	1.1.1949
			» 12:2 »	1.1.1952
Tb	1.7.1952 (Ca 11)	.....	» 14:2 »	1.1.1952
Knt	1.8.1952 (Ca 13)	.....	» 16:1 »	1.1.1952

De här nämnda förhållandena har medfört, att en betydande irritation uppkommit bland de berörda grupperna.

Över förevarande motioner har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, järnvägsstyrelsen och statens lönenämnd avgivit utlåtanden.

Järnvägsstyrelsen anför följande.

Före den 1 juli 1948 voro samtliga förste kontorist- och kontoristtjänster vid statens järnvägar hänfödda till lönegrad Ca 14 respektive Ca 12. Genom beslut den 17 juni 1948 förordade Kungl. Maj:t i samband med fastställande av personalförteckning för verket från och med den 1 juli 1948, att konstitutorial, som meddelats för förste kontorist i Ca 14 och kontorist i Ca 12 å ordinarie stat vid trafikavdelningen, skulle gälla såsom konstitutorial å motsvarande tjänst i Ca 15 respektive Ca 13. Med stöd av beslut vid 1952 års riksdag under dess vårsession uppflyttades från och med den 1 juli 1952 även övriga förste kontorist- och kontoristtjänster vid verket till Ca 15 respektive Ca 13.

De sålunda vidtagna ändringarna i tjänsteförteckningen för statens järnvägar ha, vad trafikavdelningen beträffar, inneburit att exempelvis en stationskarl, som i ena fallet vunnit befordran till kontorist före den 1 juli 1948, i andra fallet under tiden från och med den 1 juli 1948 till och med

den 1 juli 1952 och i tredje fallet efter den 1 juli 1952, vid fortsatt innehav av kontoristtjänsten fått den löneklassplacering som följer av befordringsgången Ca 9—Ca 12—Ca 13, Ca 9—Ca 13 respektive Ca 10—Ca 13. I första fallet har löneklassplaceringen i kontoristtjänsten alltså grundats på dubbel »sneddning» från stationskarlstjänsten, i andra fallet på enkel »sneddning», och i tredje fallet — i betraktande av att stationskarlstjänsten den 1 juli 1952 uppflyttades från Ca 9 till Ca 10 — återigen på dubbel »sneddning».

Av de grundläggande bestämmelserna om löneklassplacering vid befordran följer att sådana ojämnheter i löneklassplacering som de här beskrivna alltid komma att uppstå vid ändringar i tjänsters lönegradsplacering. Motsvarande ojämnheter uppstå för övrigt även utan dylika ändringar för tjänstemän, som utan att passera mellanliggande lönegrader vinna befordran till en högre tjänst, i förhållande till andra tjänstemän, som från samma utgångsläge och vid samma tidpunkt vinna befordran till den högre tjänsten efter att ha passerat en eller flera av mellanliggande lönegrader.

Det förtjänar vidare framhållas, att ojämnheter i löneklassplacering av förevarande slag ej förekomma enbart bland trafikavdelningens kontorister. Flertalet tjänstemän, som vunnit befordran under treårsperioden före den 1 juli 1952, ha fått en ogynnsammare löneställning än den de skulle ha fått, om befordran vunnits i samband med genomförandet av tjänsteförteckningsrevisionens förslag, i vilket senare fall de särskilda bestämmelser om löneklassplacering, som återfinnas i 2 § Kungl. Maj:ts kungörelse nr 491 den 6 juni 1952, kunnat vinna tillämpning.

Då de nu ifrågavarande kontoristerna alltså icke intaga någon särställning i löneturshänseende, anser sig järnvägsstyrelsen av konsekvensskäl förhindrad tillstyrka bifall till motionerna.

Statens lönenämnd har anfört följande.

I motionerna erinras att kontorister och förste kontorister vid statens järnvägars trafikavdelning den 1 juli 1948 uppflyttats från Ca 12 och Ca 14 till Ca 13 resp. Ca 15. Övriga kontorister och förste kontorister erhöilo motsvarande uppflyttning först i samband med tjänsteförteckningsrevisionen den 1 juli 1952. Till följd av bestämmelserna om den s. k. dubbelsneddningen vid löneklassplacering kommo de tjänstemän, som under tiden 1 juli 1948—30 juni 1952 befordrats till 13 lönegraden, i ett ogynnsamt läge i löneturshänseende i förhållande till dem, som erhållit befordran den 1 juli 1952 eller senare. Motionärerna föreslå nu, »att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa om en sådan omräkning av löneturen för de tjänsthavare, som under tiden 1 juli 1948—30 juni 1952 erhållit befordran till kontorister, att ovannämnda ojämnheter i löneklassplaceringen elimineras.

Lönenämnden får med anledning härav framhålla, att de av motionärerna påtalade ojämnheter äro en följd av löneklassbestämmelsernas konstruktion och på intet sätt unika för ifrågavarande grupper av tjänstemän utan ha förekommit även på andra håll. Ett tillmötesgående av motionerna skulle därför få betydande konsekvenser i olika hänseenden. Då härtill kommer att de bestämmelser om löneklassplacering, som utfärdats i samband med tjänsteförteckningsrevisionen, tillkommit efter förhandlingar med vederbörande personalorganisationer, är lönenämnden icke beredd att tillstyrka, att motionerna skola föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet. Av utredningen i förevarande ärende framgår att tre olika utvecklingsstadier kan urskiljas beträffande lönegradsplaceringen av kontorist- och förste kontoristtjänsterna vid statens järnvägar. Före den 1 juli 1948 hänfördes samtliga dessa tjänster till 12 resp. 14 lönegraden. Under tiden 1 juli 1948—30 juni 1952 hänfördes kontorist- och förste kontoristtjänsterna vid trafikavdelningen till 13 resp. 15 lönegraden, medan motsvarande tjänster vid övriga avdelningar kvarstod i 12 resp. 14 lönegraden. I samband med tjänsteförteckningsrevisionen slutligen uppflyttades även sistnämnda tjänster fr. o. m. den 1 juli 1952 till 13 resp. 15 lönegraden; härigenom blev åter en enhetlig lönegradsplacering av samtliga kontorist- och förste kontoristtjänster vid statens järnvägar gällande.

På grund av att ändring i lönegradsplaceringen för ifrågavarande kontorist- och förste kontoristtjänster sålunda vidtagits vid olika tillfällen har, på sätt i motionerna samt i de avgivna yttrandena påvisats, effekten i löneklasshänseende blivit olika, allt efter som vederbörande tjänstemän vunnit befordran under olika perioder. Vissa grupper av tjänstemän har härigenom kommit i sämre läge i löneturshänseende än andra.

I och för sig kan det enligt utskottets mening betecknas som mindre tillfredsställande att ojämnheter i löneklasshänseende av den art som i ärendet påvisats skall behöva uppkomma i samband med ändring av tjänsters lönegradsplacering. Frågan kan emellertid icke bedömas enbart med hänsyn till de fall som berörs i motionerna. Statens lönenämnd har sålunda framhållit att de påtalade ojämnheterna är en följd av löneklassbestämnelsernas konstruktion och att de inte är unika för de ifrågavarande grupperna av tjänstemän vid statens järnvägar utan har förekommit även på andra håll. Med beaktande av de senaste årens omfattande lönegradsändringar i samband med tjänsteförteckningsrevisionen kan det därför enligt utskottets mening förutses att ett bifall till det i motionerna gjorda yrkandet skulle medföra omedelbara konsekvenser inom olika delar av statsförvaltningen. Utskottet är med hänsyn till anförda förhållanden samt jämväl till att de i samband med tjänsteförteckningsrevisionen utfärdade löneklassbestämmelserna tillkommit efter förhandlingar med personalorganisationerna icke berett att tillstyrka ifrågavarande yrkande. Utskottet hemställer därför, att motionerna I: 202 och II: 249 icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 30 mars 1954.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlon, Iwar Anderson, Näsgård, fröken Andersson, herrar Näsström, Pålsson, Hesselbom, Gustaf Andersson, Einar Persson, Boman, Ragnar Persson, Holmqvist och Sunne; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Malmberg i Skövde, Bergström, Ståhl, Lindholm, Rubbestad, Eriksson i Sandby, Åkerström, Staxäng, fröken Elmén, herrar Widén, Almgren, Andreasson, fröken Olsson och herr Svensson i Stenkyrka.